

POLITSEIAMET

Pr Õie Soovik
Auditijuht peakontrolöri ülesannetes
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 08.03. 2007 nr 0511-2-2.1/384
Meie 30.03. 2007 nr PA3-1.11.2/1972

Politseitrahvide aegumisest

Riigikontrolli poolt käesoleval aastal läbi viidava auditi "Politseiasutuste ja kohtutäiturite tegevus politseitrahvide sissenõudmisel", käigus tõusetunud küsimuste osas (Teie kiri 03. 2007 nr OSII-2-2.1/07) on Politseiamet alljärgnevatel seisukohtadel:

1-3. Avalik-õiguslike nõuete kiirema ja efektiivsema täitmise ning nõuete täitmisele suunamise läbipaistvuse tagamise eesmärgil sõlmiti 19. novembril 2004. a Politsei, Maksu- ja Tolliameti ning Justiitsministeeriumi vahel koostööprotokoll, milles on määratud kõikide osapoolte kontaktisikud erinevate probleemide lahendamiseks. Probleemidest kohtutäituritega koostöö osas saab vajadusel teavitada Justiitsministeeriumi kui kohtutäiturite üle distsiplinaarvõimu omavat asutust.

Rahatrahvi nõude aegumise küsimuses esineb erinevaid tõlgendusi. Kuna VTMS § 203 lg 5 ning täitemenetluse seadustiku (edaspidi TäiteMS) § 202 lg 1 viitavad KarS §-ile 82, sõltub rahatrahvi nõude aegunuks tunnistamine nimetatud sätte tõlgendamisest.

Olles analüüsinud KarS § 82 sõnastust, peab tunnistama, et kasutatud sõnastus "otsust ei asuta täitma" on mitmeti mõistetav. Seda võib mõista selliselt, et sõnastus hõlmab nii juhtumid, mil täitemenetlust ei ole veel alustatud kui ka juhtumid, kus täitetoiminguid on juba tehtud, st täitemenetlus on pooleli. Sõnapaarist "täitmisele asumine" võib aga ka eeldada, et mõeldud on esimese täitetoimingute tegemist. Sellise käsitlemise korral peab olema esimene täitetoiming tehtud hiljemalt 18 kuu jooksul, täitemenetluse lõppaega kehtestatud ei ole. Kohtutäiturite seisukoht antud küsimuses ongi, et pärast karistamisotsuse edastamist kohtutäiturile kehtivad üldised täitemenetluse nõuded ning KarS § 82 on suunatud pigem menetlejale, st reguleerib täitmisele pööramise tähtaega. Seega kohtutäituri menetluses olevate nõuete aegumise tähtaega seaduses reguleeritud ei ole ja lähtuda tuleb tsiviilseadustiku üldosa § 157 sätestatud üldisest nõude aegumistähtajast (30 aastat). Seetõttu on kohtutäiturite menetluses käesoleval ajal ligi 7-8 aasta taguseid trahvinõudeid. Oleme arvamusel, et karistusõiguse üld- ja eriosa reguleeriv seadustik ei peaks olema otsuse sundtäitmist reguleeriv õigusakt.

Peaks pigem asuma seisukohale, et seadusandja tahe oli suunata KarS § 82 lg 1 p 3 sätestatud 18 kuuline tähtaeg menetlejale, st kehtestada nõue, mille kohaselt karistamisotsust ei ole võimalik sundtäitmisele pöörata 18 kuu möödumisel selle tegemisest. Siiski on Riigikohtu halduskollegium otsuses nr 3-3-1-5-04 asunud seisukohale, et juhtudel, mil kohtutäitur ei ole

Registrikood 70000728

Pärnu mnt 139
15060 TALLINN

☎ 612 3000
612 3011
faks 612 3009
meil politseiamet@pol.ee
koduleht www.pol.ee

RIIGIKONTROLL

Kuupäev

Reg.nr

02.04.07 0511-2-2.1/07/384-3

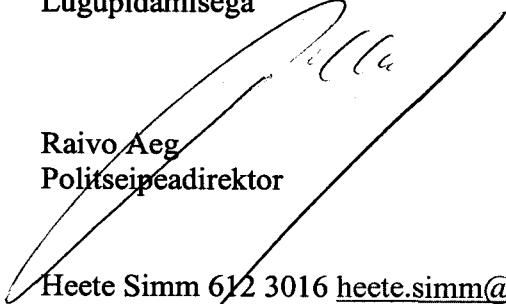
4. kui otsus on täitmisele pööratud ning rahatrahvi on asutud tasuma (st tasutud ei ole täielikult), on täitemenetlust alustatud ja täitmine ei aegu mitte 18 kuu, vaid 3 aasta möödumisel otsuse jõustumisest;
5. juhtudel, mil on tõendatud, et isik aktiivselt hoiab kõrvale rahatrahvi tasumisest, lõpetatakse täitemenetlus aegumisega 3 aasta, mitte 18 kuu möödumisel otsuse jõustumisest;
6. karistusregistri andmed väärtegade osas on õiged.

Antud ettepanekud on e-posti teel 24. novembril 2006. a edastatud Justiitsministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse juhatajale ning vastavasisuline Politseiameti kiri ettepanekutega seaduste muutmiseks on saadetud Siseministeeriumile.

Siseministeeriumi poolt ülalnimetatud seaduste muutmise eelnõu algatamine tagaks selguse ja kindluse nii menetlejatele kui ka süüdlastele ning lõpetaks olukorra, kus kohtutäiturite menetluses on veel 1997-1998 aastast pärinevaid trahvinõudeid.

Ühtlasi tegime siseministrile ettepaneku kaaluda Justiitsministeeriumi haldusalasse kuuluva Kohtute Raamatupidamiskeskusega sarnase trahvinõuete täitmisega tegeleva ühtse keskuse loomist Siseministeeriumi või isegi kogu riigi tasandil. See võimaldaks ressursside optimaalset kasutamist ning vabastaks erinevad valitsemisasutused nende põhitegevusega mitteseotud ülesannete täitmisest.

Lugupidamisega

Raivo Aeg
Politseipeadirektor

Heete Simm 612 3016 heete.simm@pol.ee
Ele Nuka 612 3913 ele.nuka@jp.pol.ee

TALLINNA KOHTUTÄITUR MATI KADAK

RIIGIKONTROLL.
Õie Soovik
Narva mnt. 11a
15013 Tallinn

Teie: OSSII-2..1/07/
08.03.2007.a.
Meie:
26.03.2007.a. *LGH*

Saadan Teile vastuse politseitrahvide aegumise küsimuses..

Lugupidamisega

Mati Kadak
Kohtutäiturite Täiskogu
juhataja.

RIIGIKONTROLL

kuupäev

Reg nr

27.03.07

0511-2-2.1/07/384-2

Kaupmehe 14-40
10114 Tallinn

tel. 660 4604
faks 660 4639
e-mail: mati.kadak@taitur.just.ee

26.03.2007. a.

RIIGIKONTROLL
N a r v a m n t . 1 1 a , 1 5 0 1 5 T a l l i n n

KOHTUTÄITURITE TÄISKOGU JUHATAJA

V A S T U S

Politseitrahvide aegumisest.

1. Kohtutäituril on aega 30 aastat kirjeldatud trahvide sundtäitmiseks.

Väärteomenetluse seadustiku § 204 lg 1.2 ütleb: kohtuvälise menetleja otsus loetakse täidetuks ja otsust ei pöörata täitmisele kui süüdlane on tasunud rahatrahvi täies ulatuses 15 päeva jooksul, alates päevast, mil üldmenetluses tehtud kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalistele kohtuvälise menetleja juures kättesaadav.

Väärteomenetluse seadustiku § 204 lg 2 ütleb: kui kohtuvälise menetleja otsusega kohaldatud rahatrahvi ei ole tasutud, pööratakse lahend viivitamata täitmisele kui see on jõustunud.

Vastavalt siis kehtinud Täitemenetluse seadustiku § 80-1 alusel täitemenetlus väärteo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi sissenõudmiseks algatatakse kohtutäiturile täitmiseks saadetud täitedokumendi so. kohtuvälise menetleja otsuse alusel.

1.1 Avaldused, mis on kohtusse esitatatud, et lõpetada täitemenetlused aegumisega, tuleks jätta rahuldamata.

Kohtutäitur Mati Kadak on seisukohal:

Rahatrahvi ja sunniraha nõude täitmine ei ole aegunud, kui täitemenetlus on algatatud õigeaegselt.

Olen seisukohal, et kuni 01.01.2006.a. kehtinud TMS § 80.4 ja alates 01.01.2006.a. kehtiva TMS-i § 202 tulenevalt väärteoasjas määratud rahatrahvi ja sunniraha sundtäitmiseks algatatud täitemenetluse lõpetamiseks nõuete aegumise tõttu puudub alus, kuna täitemenetlus trahvinõuete ja sunniraha sundtäitmiseks on algatatud õigeaegselt.

Kuni 01.01.2006.a. kehtinud TMS § 80.4 sätestas, et täitemenetlus väärteo asjas tehtud kohtuvälise menetleja otsuse või kohtuotsuse alusel määratud rahatrahvi sissenõudes lõpetatakse täitmise aegumise tõttu, kui rahatrahvi ei ole sisse nõutud Karistusseadustiku §-s 82 sätestatud tähtaja jooksul. Alates 01.01.2006.a. kehtiva TMS § 202 lg. 1 regulatsioon on samasisuline. Karistusseadustiku § 82 lg. 1 sätestab tähtjad, mille möödumisel ei asuta kuriteo või väärteo eest määratud otsust täitma. Väärtegude puhul oli selleks tähtjaks kuni 21.07.2005.a. üks aasta väärteo kohta tehtud otsuse jõustumisest ja pärast nimetatud kuupäeva 18 kuud väärteo kohta tehtud otsuse jõustumisest. Seega tuleneb Karistusseadustiku § 82. lg 1 p. 3, et väärteo osas tehtud otsust ei asuta täitma, kui nimetatud otsuse tegemisest on möödunud üks aasta.

Täitmisele asumisena tuleb mõista kohtutäituri poole pöördumist avaldusega täitemenetluse algatamiseks. Seega lubab Karistusseadustiku § 82 lg. 1 p. 3 kohtutäituri poole vastava avaldusega pöörduda aasta jooksul väärteo asjas tehtud otsuse jõustumisest, selline avaldus

tuleb lugeda tähtaegselt esitatuks ja väärteo asjas tehtud otsus ei ole sellise avalduse esitamisel Karistusseadustiku § 82 lg. 1 p. 3 tulenevalt aegunud ning kuulub täitmisele.

Kui väärteo osas tehtud otsuse täitmisele on asutud tähtaegselt, peab sellist otsust olema võimalik reaalselt täita ning kuni 01.01.2006.a. kehtinud TMS § 80.4 ja alates 01.01.2006.a. kehtiva TMS-i § 202 lg. 1 ei saa olla otsuse täitmiseks algatatud täitemenetluse lõpetamise aluseks.

Varasema haldusõiguserikkumise asjades tehtud otsustega määratud rahatrahvide sundtäitmist puudutava regulatsiooni kohaselt oli haldusõigusrikkumise asjades määratud rahatrahvide sundtäitmise aegumine pidestatud otsuse täitmisele pööramisega kolme kuu jooksul selle tegemisest. Õigeaegselt trahvide sundtäitmiseks algatatud täitemenetluse läbiviimise aeg ei olnud piiratud.

Samuti kinnitavad seda seisukohta Karistusseadustiku ja Rakendusseaduse eelnõude seletuskirjad, milles pole mainitud, et Karistusseadustiku ja Rakendusseaduse vastuvõtmisega muutuks oluliselt rahatrahvide sundtäitmise põhimõtted. Seega tuleb asuda seisukohale, et ka praegu on väärtegade eest määratud rahatrahvide sundtäitmise aegumine seotud täitemenetluse algatamisega, mitte aga trahvi sissenõudmisega.

Seda toetab ka kehtiva Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 157 lg. 1, mille kohaselt jõustunud kohtuotsusega tunnustatud nõude, samuti kohtulikust kokkuleppest või muust täitedokumendist tuleneva nõude aegumistähtaeg on 30 aastat. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 157 lg. 2 kohaselt alustatakse nimetatud tähtaja arvestamist kohtuotsuse jõustumisest või muu täitedokumendi väljaandmisest, kuid mitte enne nõude sissenõutavaks muutumist.

TMS § 2 lg. 1 p. 9 üleb, et täitedokument on kohtuvälise menetleja otsus ja määrus väärteo eest karistusena määratud rahatrahvi, väärteomenetluse kulude ja muude avalik-õiguslike rahaliste sissenõuete kohta.

Ka see kinnitab, et trahvinõuded ei ole aegunud.

Samuti toetab eespool esitatud seisukohta kohtupraktika. Tallinn Ringkonnakohus on 14.04.2003.a. määruses tsiviilasjas nr 2-2/452/03 kuni 01.01.2006.a. kehtinud TMS § 80.4 ja Karistusseadustiku § 82 analüüsimisel jõudnud seisukohale, et seadusandja on näinud ette, et otsuse täitmine on aegunud juhul, kui väärteo kohta tehtud otsust ei ole asutud täitma ühe aasta jooksul selle jõustumisest.

Lisaks sellele on Riigikohtu halduskollegium oma 18.05.2006.a. otsuses haldusasjas nr. 3-3-1-11-06 punktis 11 väljaendanud oma seisukohta, et aegumistähtaja jooksul tuleb üksnes alustada sundtäitmist, mitte sundtäitmist selle aja jooksul ka lõpule viia. Riigikohtu halduskollegium on asunud seisukohale, et vastupidise seisukoha korral oleks õiguslik regulatsioon kohtutäituritele liialt koormav ning täitmise lõpuleviimine aegumistähtaja jooksul võib ka praktiliselt võimatu olla. Kuigi kõnealuses Riigikohtu lahendis on käsitletud Maksukorralduse seaduse sätteid nõuete sundtäitmise kohta, on selles väljaendatud seisukohad kohaldatavad ka väärteoasjades tehtud otsuste sundtäitmise puhul, kuna ka Maksukorralduse seaduse kohaselt on nõuete sundtäitmise aegumistähtjaks üks aasta.

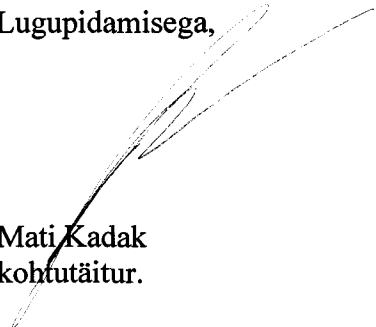
Sedasama seisukohta toetab ka Tallinna Ringkonnakohtu lahend 19.01.2007.a. ja 20.01.2007.a.

2. Aegumise üle otsustab ainult kohus iga trahvi osas eraldi vastavalt TMS § 202 lg. 2 alusel.

3. Kohtutäitur on sõltumatu isik, kes peab endast kõik tegema, et sissenõudja nõuet rahuldada vastavalt TMS.

4. Tähtaeg 30 aastat on täielikult piisav.

Lugupidamisega,

Mati Kadak
kohtutäitur.

Lisa: Riigikohtu lahend 3-3-1-11-06.
Ringkonnakohtulahend 19.01.2007.a.
Ringkonnakohtulahend 20.03.2007.a.

KOHTUOTSUS
Eesti Vabariigi nimel

Kohtuasja number	3-3-1-11-06
Otsuse kuupäev	18. mai 2006
Kohtukoosseis	Eesistuja Tõnu Anton, liikmed Jüri Pöld ja Harri Salmann
Kohtuasi	AS XXXXXXXXX XXXXXXXXX kaebus Maksu- ja Tolliameti Saare maksukeskuse korralduse tühistamise ning intressivõla sundtäitmise keelamise nõudes
Vaidlustatud kohtulahend	Tallinna Ringkonnakohtu 2. novembri 2005. a otsus haldusasjas nr 2-3/406/2005
Menetluse alus Riigikohtus	AS XXXXXXXXX XXXXXXXXX kassatsioonkaebus
Asja läbivaatamine	20. aprill 2006
Kohtuistungil osalenud isikud	AS XXXXXXXXX XXXXXXXXX esindaja vandeadvokaat Helmut Pikmets Maksu- ja Tolliameti Lääne maksu- ja tollikeskuse esindaja Rainer Eidemiller

RESOLUTSIOON

1. Jätta kassatsioonkaebus rahuldamata.
2. Muuta Tallinna Ringkonnakohtu 2. novembri 2005. a otsust haldusasjas nr 2-3/406/2005, asendades sama nõude samal alusel esitamise keelust tulenevad põhjendused ja järeldused käesoleva otsuse punktiga 9 ja täiendades ringkonnakohtu otsust käesoleva otsuse põhjendustega. Ringkonnakohtu otsuse resolutsioon jätta muutmata.
3. Arvata kautsjon riigituludesse.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Maksu- ja Tolliameti Saare maksukeskuse 16. jaanuari 2004. a **korraldusega** nr 107 kohustati Maksukorralduse seaduse (MKS) § 129 alusel AS-i XXXXXXXXX XXXXXXXX tasuma maksuvõlga, mis seisuga 15. jaanuar 2004 koosnes põhivõlast 741 464 krooni ja intressivõlast 1 400 176 krooni, sh sotsiaalmaksu intress 1 343 184 krooni, ning anti sundtäitmise hoiatus.

2. AS XXXXXXXXX XXXXXXXX esitas Pärnu Halduskohtule **kaebuse**, milles palus tühistada korraldus nr 107 intresside osas täielikult ja keelata vastustajal kuni 30. juunini 2002 arvestatud intressivõla sundtäitmine.

Maksu- ja Tolliameti Lääne maksukeskuse 10. märtsi 2004. a otsusega nr 6-4/663-6 muudeti korraldust nr 107 sotsiaalmaksu intressi osas. Otsuses leiti, et sotsiaalmaksu intressi nõue esitati juba Saare Maksuameti 8. jaanuari 2002. a ettekirjutusega nr 45. Seda ettekirjutust on täidetud osaliselt, sotsiaalmaksu intressi tasuti 72 180 krooni. Korraldusega nr 107 esitatud sotsiaalmaksu intressi nõue on õigusvastane, sest intress on arvestatud põhiseadusevastasel õiguslikul alusel. Kuna sama nõude osas on alustatud sundtäitmist 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuse nr 45 alusel, siis tuleb sundtäitmist jätkata hoolimata sellest, et korraldus nr 107 on selle nõude osas kehtetu.

Sellest otsusest tulenevalt muutis kaebaja oma taotlusi ja palus tunnistada korraldus nr 107 sotsiaalmaksu intressi osas õigusvastaseks, teiste intresside osas korraldus tühistada ning keelata vastustajal kuni 30. juunini 2002 arvestatud intressivõla sundtäitmine.

Kaebuses leiti, et korraldusega nr 107 esitatud intressinõue ei ole seaduslik, kuna see põhineb osaliselt kuni 30. juunini 2002 kehtinud MKS § 28 lg-tel 1 ja 4, mis on aga tunnistatud põhiseadusevastasteks. Korraldusest ei selgu, kuidas on intressid arvestatud. Intressinõue ei saa põhineda Saare Maksuameti 8. jaanuari 2002. a ettekirjutusel nr 45, kuna selles esitatud nõue on aegunud.

3. **Pärnu Halduskohtu** 5. novembri 2004. a **otsusega** haldusasjas nr 3-31/2004 rahuldati AS XXXXXXXXX XXXXXXXX kaebus osaliselt ja korraldus nr 107 tunnistati õigusvastaseks sotsiaalmaksu intresside osas. Ülejäänud taotlused jäeti rahuldamata.

Otsuses märgiti, et korralduse nr 107 kohaselt selgitavad intressivõla kujunemist korralduse lisana esitatud isikukontoread. Neist selgub, et intresse on arvestatud alates 1. juulist 2002. Ebaõiged on kaebaja väited, et intressivõlga on arvestatud ka kuni 30. juunini 2002 kehtinud MKS § 28 lg-te 1 ja 4 alusel.

4. AS XXXXXXXXX XXXXXXXXX **apellatsioonkaebuses** paluti tühistada Pärnu Halduskohtu otsus osaliselt ja teha uus otsus, millega kaebus täielikult rahuldada.

Apellatsioonkaebuses leiti, et intressivõla sundtäitmine pole võimalik selle nõude aegumise tõttu. Ettekirjutusega nr 45 esitatud intressinõude sundtäitmine aegus MKS § 132 lõike 2 kohaselt hiljemalt 31. detsembril 2003. Kontoread ei võimalda kindlaks teha, millises osas on intress arvestatud Põhiseadusega vastuolus olevate õigusaktide alusel. Korraldusest ei selgu, kuidas on intressivõlg arvestatud.

5. **Tallinna Ringkonnakohtu** 2. novembri 2005. a **otsusega** jäeti apellatsioonkaebus rahuldamata ja Pärnu Halduskohtu otsus muutmata.

Ringkonnakohus leidis, et sotsiaalmaksu intressi nõue (1 343 184 krooni) on Lääne maksukeskuse 10. märtsi 2004. a otsusega nr 6-4/663-6 tühistatud. Isikukontoridadest tuleneb, et korraldusega nr 107 ei ole esitatud nõuet enne 1. juulit 2002 arvestatud intresside osas. Pärast 30. juunit 2002 arvestatud intresside osas apellant vastuväiteid esitanud ei ole. Veel leidis ringkonnakohus, et hoolimata korralduse nr 107 muutmisest toimub sotsiaalmaksu intressivõla sundtäitmine Saare Maksuameti 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuse nr 45 alusel, mis ei ole aga käesoleva kohtuvaidluse esemeks. Ettekirjutuse nr 45 alusel toimuva intressivõla sundtäitmise keelamise taotluse kohta on jõustunud kohtulahend. Pärnu Halduskohtu 30. juuni 2004. a otsusega haldusasjas nr 3-13/2004 ja Tallinna Ringkonnakohtu 31. mai 2005. a otsusega haldusasjas nr 2-3/307/2005 on kindlaks tehtud, et ettekirjutusega nr 45 esitatud intressinõue kuulub täitmisele. HKMS § 97 lg 3 keelab sama nõude esitamise samal alusel. Sisuliselt on ettekirjutusega nr 45 esitatud nõude sundtäitmise keelamise taotlus esitatud teistkordselt.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED RIIGIKOHTUS

6. AS XXXXXXXXX XXXXXXXXX taotleb **kassatsioonkaebuses**, et Riigikohus tühistaks ringkonnakohtu otsuse osas, millega jäeti rahuldamata tema taotlus keelata sotsiaalmaksu intressivõla (1 343 184 krooni) sundtäitmine, ja saadaks asja selles osas uueks läbivaatamiseks ringkonnakohtule. Kassaator leiab, et haldusasjas nr 2-3/307/2005 (I astmes nr 3-13/2004), milles on jõustunud kohtulahend, ei käsitletud intressinõude aegumise küsimust ja seda küsimust ei tõstatanud ka kaebaja. Ringkonnakohtu järeldus, et tegemist on sama nõudega samal alusel kui asjas nr 2-3-307/2005, ei ole õige. sest alused on erinevad. Kui aga tegemist on tõepoolest sama nõudega samal alusel, siis tulnuks menetlus lõpetada HKMS § 24 lg 1 p 4 alusel.

7. Maksu- ja Tolliameti Lääne maksukeskus leiab **kirjalikus vastuses** kassatsioonkaebusele, et

ringkonnakohtu otsus on seaduslik ja põhjendatud. 16. jaanuari 2004. a korralduse nr 107 peale esitatud kaebuse lahendamisel ei saa sotsiaalmaksu intressinõudele hinnangut anda, sest selle korraldusega pole sotsiaalmaksu intressinõuet esitatud. Järelikult ei saa kohus võtta seisukohta ka nimetatud nõude aegumise osas. Sotsiaalmaksu intressivõla sundtäitmine toimub Saare Maksuameti 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuse nr 45 alusel. Vaidluses selle ettekirjutuse üle on jõustunud Tallinna Ringkonnakohtu 31. mai 2005. a otsus haldusasjas nr 2-3/307/2005. Ettekirjutuse nr 45 vaidlustamisel oli võimalik kaebust põhjendada intressinõude aegumisega, kuid seda ei tehtud.

Kohtuistungil selgitas maksukeskuse esindaja, et 10. märtsi 2004. a otsusega on 16. jaanuari 2004. a korraldus tunnistatud kehtetuks nii 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuses nr 45 esitatud sotsiaalmaksu intressinõude osas kui ka pärast 8. jaanuari 2002 tekkinud sotsiaalmaksu intressivõla sissenõudmise osas. 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuse nr 45 osas on alustatud sundtäitmist ja see sundtäitmine pole aegunud. Pärast 8. jaanuari 2002 on AS-il XXXXXXXXXX XXXXXXXXXX tekkinud küll sotsiaalmaksu intressivõlg, kuid seda intressi ei ole maksuhaldur veel määranud ega alustanud ka selle võla sissenõudmist. AS XXXXXXXXXX XXXXXXXXXX esindaja selgitas, et 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuses nr 45 esitatud sotsiaalmaksu intressinõude sundtäitmine on aegunud, sest vastavalt MKS § 132 lg-le 2 tuleb intressinõude sundtäitmine viia lõpule ühe aasta jooksul, arvates intressinõude esitamise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist.

RIIGIKOHTU HALDUSKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

8. Kassaator peab kassatsioonimenetluses põhiküsimuseks seda, kas sotsiaalmaksu intressinõude sundtäitmine on aegunud või mitte. Riigikohtu halduskolleegium selgitabki sundtäitmise aegumist ja võtab seisukoha, kas selles asjas tuleks kohaldada aegumist.

9. Halduskolleegium ei ole ringkonnakohtuga samal seisukohal, et sisuliselt on kaebaja keelamisnõude osas olemas jõustunud kohtulahend - Pärnu Halduskohtu 30. juuni 2004. a otsus haldusasjas nr 3-13/2004 ja Tallinna Ringkonnakohtu 31. mai 2005. a otsus haldusasjas nr 2-3/307/2005. Viidatud kohtuasjas ei vaidlustatud korraldust nr 107. Kaebaja pole esitanud sama nõuet samal alusel, sest vaidlustatud korraldusega nr 107 esitati enne selle muutmist sotsiaalmaksu intressi ulatuslikum nõue kui varasemas ettekirjutuses. Kuigi korraldust nr 107 muudeti 10. märtsi 2004. a otsusega, polnud selge selle muudatuse ulatus. Otsuses on leitud, et "kuna sama intressi osas on aga esitatud 8. jaanuari 2002 ettekirjutus nr 45, mida ei ole vaidlustatud ning mille osas on alustatud sundtäitmist, siis vaatamata korralduse nr 107 kehtetusele sotsiaalmaksu intressi osas, tuleb jätkata nimetatud sotsiaalmaksu intressi sissenõudmist". Kohus pole varem võtnud seisukohta kaebajale esitatud sotsiaalmaksu intressinõude sundtäitmise aegumise osas.

10. Sundtäitmise aegumist reguleerib MKS § 132, mille 2. lõikes sätestatakse, et intressinõude sundtäitmise aegumistähtaeg on üks aasta, arvates selle esitamise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist.

MKS § 132 lg 2 kohaldamisel tuleb selle sätte lauseosa "arvates selle esitamise" mõista nii, et silmas peetakse intressinõude esitamist MKS §-de 128 ja 129 mõttes. Intressinõude esitamine on küll otseselt seotud sundtäimisega, kuid selle nõude esitamisega sundtäitmine veel ei alga. Kui maksukohustuslane ei tasu intressivõlga intressinõudes märgitud aja jooksul, siis alustab maksuhaldur võla sundkorras sissenõudmist (vt MKS § 130 lg 1 esimene lause). Intressinõuet esitamata ei saa alustada sundtäitmist (MKS § 128 lg 2 p 2 ja lg 3). Sundtäitmine algab MKS § 130 lg 1 teises lauses nimetatud toimingute sooritamisega.

11. MKS § 132 lg 2 tõlgendamisel on kaebuse esitaja seisukohal, et selle sätte lauseosa "sundtäitmise aegumistähtaeg on üks aasta" tähendab kohustust viia sundtäitmine lõpule aegumistähtaaja jooksul. Maksuhaldur on aga seisukohal, et sundtäitmist tuleb vaid alustada aegumistähtaaja jooksul.

Riigikohtu halduskolleegium tõlgendab MKS § 132 lg-t 2 selliselt, et aegumistähtaaja jooksul tuleb üksnes alustada sundtäitmist. Teistsugune seisukoht tähendaks, et ka siis, kui maksuhalduri alustatud täitemenetlust jätkatakse kohtutäituri poolt (vt MKS § 130 lg 2), peab selline 2-etapiline menetlus lõppema aegumistähtaaja jooksul, mis oleks halduskolleegiumi arvates maksuhaldurile ja kohtutäituritele liialt koormav, mõnel juhul aga ka praktiliselt võimatu.

Riigikohtu halduskolleegiumi seisukoht tuleneb ka aegumise katkemise regulatsioonist Maksukorralduse seaduses. MKS § 132 lg 4 p 4 alusel katkeb aegumine maksuvõla sissenõudmiseks täitemenetluse alustamise korral. Sama paragrahvi lõike 5 järgi tuleb uut aegumistähtaega hakata arvestama aegumise katkemise aluse äralangemise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist. Aegumise katkemise aluse äralangemine tähendab lõikes 4 nimetatud aluse äralangemist, näiteks täitemenetluse lõpetamist. Lõike 6 kohaselt kehtib aegumise katkemine ainult selle summa osas, millega on seotud aegumise katkemise põhjustanud asjaolu.

12. Saare Maksuameti 8. jaanuari 2002. a ettekirjutuse nr 45 alusel toimuv sotsiaalmaksu intressinõude sundtäitmine ei ole aegunud, sest Maksukorralduse seadus ei piira sundtäitmise ajalist kestvust aegumisega. MKS § 132 lg 2 sätestab aegumispiirangu ainult sundtäitmise alustamise osas.

13. Korralduse nr 107 esialgse teksti kohase, ettekirjutusega nr 45 võrreldes täiendava intressinõude esitamise osas pole võimalik sundtäitmise aegumise kohta seisukohta võtta, sest vastavad olulised asjaolud on tuvastamata. Intressinõude sundtäitmise aegumist on Riigikohtu halduskolleegium käsitlenud 29. märtsi 2006. a otsuses haldusajal nr 3-3-1-7-06 (RT III 2006, 11, 110). Maksukohustuslasel on võimalik MKS § 14 lg 4 alusel taotleda maksuhaldurilt

andmeid maksuvõlgade suuruse, samuti intressivõla kohta, mille sundtäitmise aegumistähtaeg ei ole möödunud.

14. Jõusse on võimalik jätta ringkonnakohtu otsus, muutes selle põhjendusi sama nõude samal alusel esitamise keelu kohaldamise osas ja täiendades ringkonnakohtu otsust Riigikohtu otsuse põhjendustega. Kassatsioonkaebus jääb rahuldamata, sest maksuhalduril ei keelata selle kohtuasja raames sotsiaalmaksu intressivõla sundtäitmist.

Tõnu Anton, Jüri Pöld, Harri Salmann

KOHTUMÄÄRUS

Kohus	Tallinna Ringkonnakohus
Määruse tegemise aeg ja koht	19. jaanuar 2007. a, Tallinn, kirjalik menetlus
Väärteoasja number	4-06-4918
Kohtunik	Meelika Aava
Vaidlustatud kohtulahend	Pärnu Maakohtu 20. 12. 2006. a määrus
Kaebuse esitaja ja kaebuse liik	Põhja Politseiprefektuuri liiklusjärelvalve osakond, määruskaebus

RESOLUTSIOON

1. Tühistada Pärnu Maakohtu 20. 12. 2006. a määrus väärteoasjas nr 4-06-4918, millega määrati väärteootsuse täitmise aegumise tõttu mitte täita Pärnu Maakohtu 21. 11. 2006. a määrust Janno Leesikule kohtuvälise menetleja kiirmenetluse otsusega määratud ja tasumata rahatrahvi arestiga asendamise kohta.
2. Määruskaebus rahuldada.
3. Käesolev määrus on lõplik.
4. Määruse ärakiri saata teadmiseks kohtumenetluse pooltele.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Põhja Politseiprefektuuri Liiklusjärelvalve osakonna 02. 06. 2005. a otsusega väärteoasjas nr 2314,05,015636 mõisteti **Janno Leesikule** (ik: 38312084728, elukoht: Supluse 4, Haapsalu, Lääne maakond) karistuseks 02. 06. 2005. a Tallinnas Estonia pst - Pärnu mnt ristmikul liiklusseaduse § 74¹⁵ järgi kvalifitseeritava väärteo toimepanemise eest rahatrahv 15 trahviühikut, so 900 krooni. Kuna rahatrahvi võlgnik tasunud ei ole, asendas Pärnu Maakohus kohtutäituri taotluse alusel oma 21. 11. 2006. a määrusega nr 4-06-4918 kohtuvälise menetleja poolt J. Leesikule määratud rahatrahvi 1 päevase arestiga.

2. 20. 12. 2006. a määrusega määras Pärnu Maakohus mitte täita Pärnu Maakohtu 21. 11. 2006. a määrust nr 4-06-4918, millega asendati J. Leesikule kohtuvälise menetleja kiirmenetluse otsusega määratud ja tasumata rahatrahvi arestiga, kuna väärteootsuse täitmine on aegunud. Kohtumääruse motiivide kohaselt KarS § 82 lg 1 p 3 sätestab, et otsust ei asuta täitma kui otsuse jõustumisest on möödunud kaheksateist kuud väärteo kohta tehtud otsuse

jõustumisest. VMS § 203 lg 5 sätestab, et lahendit ei pöörata täitmisele ega täideta, kui on möödunud KarS § 82 lõike 1 punktis 3 sätestatud tähtaeg ja kohtuvälise menetleja otsuse või kohtuotsuse täitmisele pööramist ei ole edasi lükatud.

J. Leesikule Põhja PP Liiklusjärelvalve osakonna poolt 02.06.2005 tehtud otsus väärtetoasjas jõustus 18. 06. 2005. a ja seega otsuse jõustumisest möödus kaheksateist kuud 18. 12. 2006. a. Seega ei ole vastavalt seadusele võimalik kohtuvälise menetleja otsust võimalik täita. Maakohus märkis, et käesoleval juhul ei ole kohtule esitatud ka KarS § 72 lg 2 ettenähtud otsuse täitmise aegumise peatumise aluseid, samuti ei ole otsuse täitmisele pööramist edasi lükatud.

3. Pärnu Maakohtu 20. 12. 2006. a määruse peale esitas kohtuväline menetleja – Põhja PP Liiklusjärelvalve osakond - määruskaebuse, milles leitakse, et vaidlustatav kohtumäärus on ebaseaduslik ning palutakse see tühistada ja teha uus määrus.

Määruskaebuse esitaja peab vaidlusalusel küsimuseks seda, kas jõustunud väärtetootsuse alusel on alustatud täitemenetlust ja sellest tulenevalt, kas väärtetootsuse täitmine on aegunud või mitte.

Määruskaebuse esitaja ei nõustu maakohtu seisukohaga KarS § 82 lg 1 p 3 ja VTMS § 203 lg 5 tõlgendamisel, et sundtäitmine tuleb viia lõpule 18 kuu jooksul ja kuna seda ei ole tehtud, siis järelikult ei ole ka otsust võimalik täita. Määruskaebuse esitaja leiab, et KarS § 82 lg 1 p-i 3 ja VTMS § 203 lg-t 5 tuleb tõlgendada selliselt, et aegumistähtaaja jooksul tuleb üksnes alustada sundtäitmist. Nii kohtuväline menetleja kui ka kohtutäitur on selleks vajalikud toimingud ka teinud – kohtuväline menetleja saatis otsuse kohtutäiturile täitmiseks, kohtutäitur alustas täitemenetlust ja teatis selle kohta oli ka isikule edastatud. Teistsugune seisukoht tähendaks seda, et ka siis, kui kohtutäituri alustatud täitemenetlust jätkatakse ka pärast aegumistähtaaja möödumist, siis tuleks see lõpetada nimetatud tähtaaja saabumisel. See aga võib osutada kohtutäiturile liialt koormavaks, mõnel juhul võimatuks. Määruskaebuse esitaja tugineb oma kaebuses ka Riigikohtu halduskolleegiumi 18. 05. 2006. a lahendile nr 3-1-11-06.

TALLINNA RINGKONNAKOHTU SEISUKOHT

4. Tutvunud esitatud määruskaebuse ja väärtetoasja materjalidega, ringkonnakohus leiab, et määruskaebus tuleb rahuldada ja vaidlustatav Pärnu Maakohtu määrus tühistada materiaalõiguse ebaõige kohaldamise tõttu.

5. KarS § 82 lg 1 p 3 kohaselt ei asuta väärteto kohta tehtud otsust täitma, kui otsuse jõustumisest on möödunud 18 kuud. Ringkonnakohus nõustub määruskaebuse esitajaga, et nimetatud sätet tuleb tõlgendada selliselt, et aegumistähtaaja jooksul tuleb üksnes alustada sundtäitmist. Niisugusele seisukohale tuleb asuda ka määruskaebuses viidatud Riigikohtu halduskolleegiumi 18. 05. 2006. a lahendis nr 3-3-1-11-06 väljendatud Riigikohtu sisukohta järgides.

Kohtuvälise menetleja poolt käsitletavas väärtetoasjas menetlusalusel isiku J. Leesiku suhtes tehtud kiirmenetluse otsus jõustus 18. 06. 2005. a, karistuse tegelikku täideviimist alustati 12. 07. 2005. a täitemenetluse algatamisega J. Leesiku suhtes. Seega alustati karistuse tegeliku täideviimisega KarS § 82 lg 1 p 3 sätestatud 18 kuulise tähtaaja jooksul. Otsuse täitmise aegumine lõpeb kohaldatud karistuse tegeliku täideviimise alustamisega. Seega lõppes J. Leesiku suhtes tehtud trahviotsuse täitmise aegumine 12. 07. 2005. a, mistõttu Pärnu Maakohus on vaidlustatavas kohtumääruses ebaseaduslikult leidnud, et J. Leesiku suhtes tehtud väärtetootsuse täitmine on aegunud.

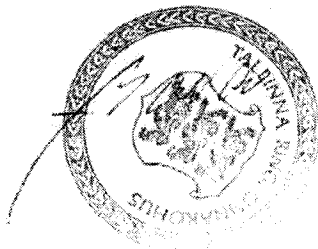
6. Samuti ei saa olla käsitletavas asjas väärteloosuse täitmise aegumise tõttu lahendi mittetäitmise aluseks VTMS § 203 lg 5, kuna nimetatud säte reguleerib kohtuvälise menetleja ning kohtu lahendi täitmisele pööramise, mitte aga lahendi täitmise tähtaega. Lahendi täitmisele pööramine seisneb üksnes jõustunud lahendi saatismises karistust täitvale asutusele, mis ei tähenda aga selle reaalse täideviimise algust. Seega tuleb asuda seisukohale, et VTMS § 203 lg 5 sõnastust „Lahendit ei pöörata täitmisele ega täideta...” tuleb tõlgendada selliselt, et „lahendit ei pöörata täitmisele ja seetõttu ei saa seda loogilise järeldusena ka täita - st ei täideta...”.

Ringkonnakohus märgib, et käsitletaval juhul ei saaks otsuse täitmise aegumist kohaldada ka täitemenetluse seadustiku (TMS) § 202 lg 1 alusel, sest rahatrahvi asendamisel arestiga lõpetab kohtutäitur vastavalt TMS § 201 lg-le 4 täitemenetluse rahatrahvi sissenõudes aresti mõistmise kohtumääruse alusel.

7. Seetõttu ringkonnakohus leiab, et määrares KarS § 82 lg 1 p 3 ja VTMS § 203 lg 5 alusel mitte täita Pärnu Maakohtu 21. 11. 2006. a määrust J. Leesikule kohtuvälise menetleja kiirmenetluse otsusega määratud ja tasumata rahatrahvi arestiga asendamise kohta väärteloosuse täitmise aegumise tõttu on maakohus ebaõigesti kohaldanud materiaaõigust VTMS § 149 p 2 mõttes, mis vastavalt VTMS § 148 lg-le 2 on kohtulahendi tühistamise aluseks.

8. Eeltoodust tulenevalt ning juhindudes VTMS §-dest 148 lg 2, 149 p 2, 194, 196 lg 2 ja 198 tühistab Tallinna Ringkonnakohus Pärnu Maakohtu 20. 12. 2006. a määruse väärteloasjas nr 4-06-4918 ning rahuldab esitatud määruskaebuse.

Kohtunik

Meelika Aava

KOOPA OIGE

Alina Korp
Kohtuistungskokk

10. 01. 2007

KOHTUMÄÄRUS

Kohus Tallinna Ringkonnakohus

Määruse tegemise aeg ja koht 20. märts 2007. a, Tallinn, kirjalik menetlus

Väärteoasja number 4-07-111

Kohtunik Igor Amann

Vaidlustatud kohtulahend Harju Maakohtu 06. 02. 2007. a määrus

Kaebuse esitaja ja kaebuse liik Harjumaa ja Tallinna kohtutäitur Mati Kadak
(Kaupmehe 14-40, 10114 Tallinn), määruskaebus

RESOLUTSIOON

1. Tühistada Harju Maakohtu 06. 02. 2007. a määrus väärteoasjas nr 4-07-111, millega lõpetati Kristo Kuke suhtes Tallinna Politseiprefektuuri liiklusjärelvalve osakonna 16. 08. 2004. a otsuse väärteoasjas nr 2314,04,022412 alusel algatatud täitemenetlus täitmisasjas nr 008/2004/7024 seoses täitmise aegumisega.
2. Määruskaebus rahuldada.
3. Käesolev määrus on lõplik.
4. Määruse ärakiri saata teadmiseks kohtumenetluse pooltele.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Tallinna Politseiprefektuuri liiklusjärelvalve osakonna 16. 08. 2004. a otsusega väärteoasjas nr 2314,04,022412 karistati **Kristo Kukke** (ik: 37910294219, elukoht: Kuldse Kodu 1-165, 80035, Pärnu) liiklusseaduse §-de 74²² lg 2 ja 74³⁵ lg 1 alusel rahatrahviga 3000 krooni. Nimetatud otsus esitati 16. 09. 2004. a täitmiseks kohtutäitur Mati Kadakule, kes algatas 16. 09. 2004. a K. Kuke suhtes täitemenetluse.

Kohtutäitur saatis võlgnikule 16. 09. 2004. a täitekutse, milles informeeriti K. Kukke tema suhtes algatatud täitemenetlusest ja nõude tasumise vabatahtliku täitmise tähtajast. 19. 10. 2004. a saatis kohtutäitur vara hoiusel või arvelduskontol arestimise aktid pankadele ja keelumärke seadmise esildise Eesti Riiklikule Autoregistrile. Autoregister kohaldas K. Kuke omandis olevale mootorsõidukile 20. 10. 2004. a võõrandamiskeelu.

2. 06. 01. 2007. a esitas K. Kukke Harju Maakohtule taotluse täitemenetluse lõpetamiseks täiteasjas 008/2004/7024 seoses karistusotsuse täitmise aegumisega. Kohus saatis 10. 01. 2007. a kohtutäiturile järelepärimise täitemenetluse käigu kohta. 19. 01. 2007. a maakohtule

saadetud vastuses teatas kohtutäitur, et ta ei tunnista K. Kuke avalduses toodud seisukohti ning leiab, et esitatud avaldus tuleb jätta rahuldamata. Kohtutäitur leidis, et rahatrahvi nõue ei ole aegunud, kuna täitemenetlus on alatatud õigeaegselt.

HARJU MAAKOHTU MÄÄRUSE MOTIIVID

3. 06.02.2007.a määrusega Harju Maakohus lõpetas menetlusaluse isiku K. Kuke suhtes Tallinna Politseiprefektuuri liiklusjärelvalve osakonna 16.08.2004.a otsuse väärtetasjas nr 2314,04,022412 alusel alatatud täitemenetluse täitmistasjas nr 008/2004/7024 seoses täitmise aegumisega.

Kohtumääruse motiivides märgitakse, et vastavalt väärtetasmenetluse seadustiku (VTMS) § 203 lg-le 2 pööratakse kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus süüdlase karistamise kohta täitmisele selle jõustumise päevast või väärtetasja apellatsiooni- või kassatsiooniastmest tagastamise päevast alates kümne päeva jooksul. Täitemenetluse seadustiku (TMS) § 202 lg 1 sätestab aga, et täitemenetlus väärtetasjas tehtud kohtuvälise menetleja või kohtuotsuse alusel määratud rahatrahvi sissenõudes lõpetatakse täitmise aegumise tõttu, kui rahatrahvi ei ole sisse nõutud karistusseadustiku (KarS) §-s 82 sätestatud tähtaaja jooksul. KarS § 82 lg 1 p 3 omab tagasiulatuvat jõudu, kaitstes isikut olukorras, kus riigi poolt seatud ametiisik ei ole suutnud määratud karistust realselt mõistliku aja jooksul täita. Riigikohtu 16. 02. 2004. a otsuse nr 3-3-1-5-04 kohaselt teenib karistusotsuse täitmise regulatsioon eesmärgi, et otsuse täitmine ei toimuks ebamõistlikult pika aja pärast ja isik oleks kaitstud olukorras, kus kohtutäitur kui avaliku võimu esindaja ei suuda seaduses sätestatud tähtaaja jooksul korraldada kohtu- või kohtuvälise menetleja otsuse täitmist. Täitemenetluse seadustik näeb esmalt ette võlgniku poolt rahatrahvi vabatahtliku tasumise võimaluse. Rahatrahvi tähtjaks mittetasumise korral on kohtutäituri võimalik kasutada selles seadustikus sätestatud meetmeid, s.t pöörata sissenõue võlgniku varale või täitemenetluse seadustiku kehtinud redaktsiooni § 80³ ning ka kehtiva redaktsiooni § 201 kohaselt ka taotleda rahatrahvi asendamist arestiga. Kohtutäituri on oma eesmärgi – nõude sundtäitmise – saavutamiseks õigus, aga samas ka kohustus seadusest tulenevaid meetmeid kohaselt, eesmärgipäraselt ja õigeaegselt kasutada. Kohus on seisukohal, et vabatahtliku täitmise tähtaeg on isiku võimalus ja õigus tasuda temale määratud rahatrahv ilma, et rakendataks riigi poolt seaduses lubatud sunnimeetmeid. Isikul ei ole vabatahtliku täitmise kohustust.

4. Riigikohus on oma 30.10.2003.a. lahendis nr 3-1-1-127-03 asunud seisukohale, et rahatrahvi tasumisest kõrvalehoidumisega on tegemist juhul, kui süüdlane mitte ainult ei tasu vabatahtlikult karistuse summat, vaid takistab aktiivselt karistuse sundtäitmist (peidab vara, võõrandab selle fiktiivselt jms.). Selline tegevus võib toimuda ka enne sundtäitemenetluse alustamist. Loobumine otsuse vabatahtlikust täimisest ei ole käsitletav kõrvalekaldumisena. Kohus ei ole tuvastanud, et K. Kukk oleks kõrvale hoidunud karistuse täimisest. Isikul rahaliste vahendite või töökoha puudumist ei saa käsitleda karistuse kandmisest kõrvalehoidumisena. Kohtutäitur ei ole suutnud tõendada, et K. Kukk oleks aktiivselt takistanud sundtäitmise läbiviimist.

5. Maakohus leiab, et isikule väärtetasjas mõistetud rahatrahvi sundtäitmisel ei ole võimalik kohaldada tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 157 sätestatud aegumistähtaega, kuna TsÜS § 1 sätestab tsiviilõiguse üldpõhimõtted, haldusõiguserikkumise ja väärtetasjades mõistetud rahatrahvide näol on aga tegemist karistusõigusega. TMS § 202 on kajastatud TMS V osa „Erisused otsuste ja määruste täitmisel väärtetas ja kriminaalasjades“ 9. peatükis. Seega erineb kriminaal- ja väärtetasjade täitmine ja sealhulgas täitmise aegumine teistest täitmisele kuuluvate täitedokumentide täimisest. Kohtu arvates on TsÜS § 157 tuleneva aegumistähtaaja

kohaldamine karistusõiguses põhjendamatu, kuna sellisel juhul ei omaks mõistetud karistus vajalikku efektiivsust.

MÄÄRUSKAEBUS

6. Harju Maakohtu 06. 02. 2007. a määruse peale esitas kohtutäitur M. Kadak määruskaebuse, milles ta palub vaidlustatud kohtumäärus tühistada.

Määruskaebuse esitaja on seisukohal, et kuni 01. 01. 2006. a kehtinud TMS § 80⁴ ja alates 01. 01. 2006. a kehtiva TMS § 202 tulenevalt väärteoasjas määratud rahatrahvi sundtäitmiseks algatatud täitemenetluse lõpetamiseks nõuete aegumise tõttu puudub alus, kuna täitemenetlus trahvinõuete sundtäitmiseks on algatatud õigeaegselt.

Kuni 01. 01. 2006. a kehtinud TMS § 80⁴ sätestas, et täitemenetlus väärteo asjas tehtud kohtuvälise menetleja otsuse või kohtuotsuse alusel määratud rahatrahvi sissenõudes lõpetatakse täitmise aegumise tõttu, kui rahatrahvi ei ole sisse nõutud karistusseadustiku §-s 82 sätestatud tähtaja jooksul. Alates 01. 01. 2006. a kehtiva TMS § 202 lg 1 regulatsioon on samasisuline. KarS § 82 lg 1 sätestab tähtajad, mille möödumisel ei asuta kuriteo või väärteo eest määratud otsust täitma. Täitmisele asumisena tuleb mõista kohtutäituri poole pöördumist avaldusega täitemenetluse algatamiseks. Seega lubab KarS § 82 lg 1 p 3 kohtutäituri poole vastava avaldusega pöörduda aasta jooksul väärteo asjas tehtud otsuse jõustumisest, selline avaldus tuleb lugeda tähtaegselt esitatuks ja väärteo asjas tehtud otsus ei ole sellise avalduse esitamisel KarS § 82 lg 1 p-st 3 tulenevalt aegunud ning kuulub täitmisele. Kui väärteoasjas tehtud otsuse täitmisele on asutud tähtaegselt, peab sellist otsust olema võimalik reaalselt täita ning kuni 01. 01. 2006. a kehtinud TMS § 80⁴ ja alates 01. 01. 2006. a kehtiva TMS § 202 lg 1 ei saa olla otsuse täitmiseks algatatud täitemenetluse lõpetamise aluseks.

7. Määruskaebuses märgitakse, et varasema haldusõiguserikkumise asjades tehtud otsustega määratud rahatrahvide sundtäitmist puudutava regulatsiooni kohaselt oli haldusõigusrikkumise asjades määratud rahatrahvide sundtäitmise aegumine pidestatud otsuse täitmisele pööramisega kolme kuu jooksul selle tegemisest. Õigeaegselt trahvide sundtäitmiseks algatatud täitemenetluse läbiviimise aeg ei olnud piiratud. Samuti kinnitavad seda seisukohta karistusseadustiku ja selle rakenduseseaduse eelnõude seletuskirjad, milles pole mainitud, et karistusseadustiku ja selle rakenduseseaduse vastuvõtmisega muutuks oluliselt rahatrahvide sundtäitmise põhimõtted. Seega tuleb asuda seisukohale, et ka praegu on väärtegude eest määratud rahatrahvide sundtäitmise aegumine seotud täitemenetluse algatamisega, mitte aga trahvi sissenõudmisega. Seda seisukohta toetab ka kohtupraktika. Riigikohtu halduskollegium on oma 18. 05. 2006. a otsuses haldusasjas nr. 3-3-1-11-06 väljendanud seisukohta, et aegumistähtaja jooksul tuleb üksnes alustada sundtäitmist, mitte sundtäitmist selle aja jooksul ka lõpule viia. Riigikohtu halduskollegium on asunud seisukohale, et vastupidise seisukoha korral oleks õiguslik regulatsioon kohtutäituritele liialt koormav ning täitmise lõpuleviimine aegumistähtaja jooksul võib ka praktiliselt võimatu olla. Kuigi kõnealuses Riigikohtu lahendis on käsitletud maksukorralduse seaduse sätteid nõuete sundtäitmise kohta, on selles väljendatud seisukohad kohaldatavad ka väärteoasjades tehtud otsuste sundtäitmise puhul.

TALLINNA RINGKONNAKOHTU SEISUKOHT

8. Tutvunud esitatud määruskaebuse ja väärteoasja materjalidega, ringkonnakohus leiab, et määruskaebus tuleb rahuldada ja vaidlustatud Harju Maakohtu määrus tuleb tühistada materiaalsoiguse ebaõige kohaldamise tõttu.

9. Ringkonnakohus nõustub määruskaebuse esitajaga, et väärtegade eest määratud rahatrahvide sundtäitmise aegumine on seotud täitemenetluse algatamisega, mitte aga trahvi sissenõudmisega. Ringkonnakohus leiab, et TMS § 202 lg-t 1 tuleb tõlgendada selliselt, et KarS §-s 82 sätestatud aegumistähtaaja jooksul tuleb üksnes alustada sundtäitmist. Niisugusele seisukohale tuleb asuda arvesse võttes Riigikohtu halduskolleegiumi 18. 05. 2006. a lahendis nr 3-3-1-11-06 väljendatud seisukohta, millele määruskaebuses on põhjendatult viidatud. TMS § 202 lg 1 sätestab seega aegumispiirangu ainult sundtäitmise alustamise osas, sundtäitmise ajalist kestvust täitemenetluse seadustik aegumisega ei piira.

10. KarS § 82 lg 1 p 3 kohaselt ei asuta väärteto kohta tehtud otsust täitma, kui otsuse jõustumisest on möödunud 18 kuud. Ringkonnakohus leiab, et nimetatud sätet tuleb tõlgendada selliselt, et siis, kui kohtutäitur on alustanud 1 aasta ja 6 kuu jooksul otsuse jõustumisest täitemenetlust sissenõudja avalduse ehk täitedokumendi alusel, siis otsuse täitmise aegumist ei järgne. Ringkonnakohus märgib, et otsuse täitmise aegumine lõpeb mitte kohtuvälise menetleja või kohtuotsuse täitmisele pööramisest, nagu määruskaebuse esitaja väidab, vaid kohaldatud karistuse tegeliku täideviimise alustamisega. Tulenevalt kriminaalmenetluse seadustiku §-st 411 seisneb kohtuotsuse täitmisele pööramine üksnes jõustunud kohtuotsuse saatmises karistust täitvale asutusele, mis ei tähenda aga selle reaalse täideviimise algust. Juhul, kui otsus pöörati küll täitmisele KarS § 82 lg 1 p-s 3 sätestatud aegumistähtaaja jooksul, kuid täideviimist ei alustatud, vabaneb süüdlane KarS § 82 lg 1 p 3 kehtestatud aegumistähtaaja täitumisel selle kandmisest või tasumisest, nagu oli selgitatud eelpool viidatud Riigikohtu lahendis.

Karistusotsuse täitmise aegumise regulatsioon teenib eesmärgi, et otsuse täitmine ei toimuks ebamõistlikult pika aja pärast ja isik oleks kaitstud olukorras, kus täitur kui avaliku võimu esindaja ei suuda seaduses sätestatud tähtaaja jooksul korraldada kohtuotsuse või kohtuvälise menetleja otsuse täitmist (RKL 3-3-1-5-04). Otsuse täitmise aegumine lõpeb selle tegeliku täideviimise alustamisega, sest üksnes sellisel juhul on saavutatav täideviimise aegumise üksikisiku kaitsmises seisnev eesmärk.

11. Kohtuvälise menetleja kiirmenetluse otsusega mõistetud karistuse reaalsel täideviimist menetlusaluse isiku K. Kuke suhtes alustati kohtutäituri poolt täitemenetluse algatamisega 16. 09. 2004. a, seega KarS § 82 lg 1 p 3 sätestatud tähtaaja jooksul. Seega peatus K. Kuke suhtes tehtud trahviotsuse aegumine 16. 09. 2004. a.

12. Eeltoodust tulenevalt ning juhindudes VTMS §-dest 148 p 2, 149 p 2, 194, 196 lg 2 ja 198 Tallinna Ringkonnakohus tühistab Harju Maakohtu 06. 02. 2007. a määruse väärtetoasjas nr 4-07-111 ning rahuldab esitatud määruskaebuse.

I. AMANN

KOOPIA ÕIGE

Tatjana Oskari
Kriminaalkolleegiumi sekretär
20.03 2007.a